

Kopja Informali ta' Sentenza

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
ANNA FELICE**

Seduta tad-9 ta' Frar, 2011

Citazzjoni Numru. 636/2003

Maresco (Trading) Limited

vs

HSBC Bank (Malta) p.l.c.

Il-Qorti:

Rat ir-rikors tas-socjeta' Maresco (Trading) Limited fejn din wara li ppremettiet illi:

F'Ottubru tas-sena 2002, is-socjeta' attrici kienet bdiet negozjati ma' socjeta' estera ibbazata fin-Nigeria li ggib l-isem ta' Onola 2000 sabiex din ta' l-ahhar takkwista minghand is-socjeta' attrici merkanzija li tikkonsisti f'airconditioning units;

Wara li inghalqu tali negozjati, u gew pattwiti l-kundizzjonijiet u l-prezz tat-transazzjoni, l-imsemmija

socjeta' Nigeriana Onola 2000 baghtet *bank draft* datat 25 ta' Ottubru 2002 mahrug mis-Saudi British Bank fl-Arabja Saudita fuq il-Union Planters Bank fin-New York fl-Istati Uniti, f'isem is-socjeta' attrici ghall-ammont ta' seba' u tletin elf u hames mitt Dollaru American (USD37,500) **(Dok A)**;

L-imsemmi *bank draft* kien jirraprezenta l-hlas totali ghall-merkanzija mixtrija mis-socjeta' Nigeriana minghand is-socjeta' attrici kif fuq premiss;

In segwitu ta' dan, is-socjeta' attrici ddepositat l-imsemmi *bank draft* fil-25 ta' Novembru 2002 fil-kont kurrenti taghha li jgib in-numru 044-050870-002 mal-fergha ta' Zebbug, Malta tal-Bank konvenut, HSBC Bank Malta p.l.c.;

Is-socjeta' attrici kienet informata, illi minkejja il-kont kurrenti taghha kien gie kkreditat bl-ammont ta' hmistax-il-elf, mitejn u disa' u sebghin Lira Maltin u disgha u erbghin centezmu (Lm15,279.49), il-Bank konvenut xorta wahda kellu bzonn tmintax (18)-il-gurnata sabiex jikkonferma illi l-imsemmi *bank draft* hu validu u jista' jissarraf;

In vista ta' dan, is-socjeta' attrici, qabel ma ordnat il-merkanzija, sabiex tkun tista' tibghatha lis-socjeta' Nigerjana kif precedentement pattwit maghha, stenniet il-konferma mill-Bank konvenut illi l-imsemmi *bank draft* kien fil-fatt validu u regolari;

Hekk appena kif skada t-terminu ta' tmintax (18)-il-gurnata indikat mill-Bank konvenut, Raymond Galea, fil-kapacita' tieghu ta' direttur tas-socjeta' attrici, kien ikkuntattja lill-Bank konvenut, kemm telefonikament kif ukoll bil-miktub **(Dok B)**fejn gie assigurat illi l-*bank draft de quo* kien gie *cleared* u dan peress illi ma kienx ghadu jidher fis-sistema tal-computer taghhom;

Tali konferma, u cioe' illi l-imsemmi *bank draft* kien *cleared* inghatat mill-bank konvenut, b'kollox, ghal tlett darbiet, l-ahhar darba fil-21 ta' Jannar, 2003;

Kopja Informali ta' Sentenza

Wara t-tielet konferma tal-Bank konvenut, is-socjeta attrici pprocediet bl-esportazzjoni tal-merkanzija lejn in-Nigerja;

Fil-5 ta' Marzu, 2003, certu Philip Leone Ganado ufficjal tal-Bank konvenut mill-fergha ta' Zebbug (Malta), ikkuntattjaw lil Raymond Galea, bhala direttur tas-socjeta' attrici u talbu jmur il-fergha tal-Bank ta' Zebbug (Malta) ghax xtaq ikellmu. Hemmhekk infurmah illi kien hemm xi problemi rigward il-*bank draft de quo* u li konsegwentement, il-Bank konvenut kien ser jiddebitalu l-kont kurrenti;

Fil-5 ta' Marzu, 2003, il-Bank konvenut permezz ta' komunikazzjoni bil-*fax* (**Dok C**) ikkonferma illi l-kont kurrenti tas-socjeta' attrici fuq imsemmi, kien gie fil-fatt iddebitat fl-ammont ta' erbatax-il elf, tlett mija u hdax-il Lira Maltin u sitt centezmi (Lm14,311.06);

L-unika darba illi l-Bank konvenut ikkonferma illi l-imsemmi *bank draft* kien allegatament, frawdolent, kien permezz ta' komunikazzjoni tieghu datata 12 ta' Marzu, 2003 (**Dok D**), jigifieri izjed minn xaharejn wara illi skada it-terminu ta' tmintax (18)-il gurnata originarjament moghti mill-Bank konvenut, li fih l-imsemmi Bank kellu jikkonferma il-validita' o meno tal-imsemmi *bank draft*. L-informazzjoni illi l-*bank draft* kien frawdolent inghatat mill-Bank konvenut lis-socjeta' attrici, wara li l-imsemmi Bank kien ikkonferma ghal tlett (3) darbiet illi l-imsemmi *bank draft* kien fil-fatt issarra;

Minhabba l-agir abbusiv tal-bank konvenut, is-socjeta' attrici sofriet danni stante illi l-merkanzija mibghuta mill-imsemmija socjeta' attrici lis-socjeta' Nigerjana, qatt ma thallset taghom, u dan minbarra l-profitti illi intilfu in konnessjoni ma din it-transazzjoni;

Jghid ghalhekk il-Bank Konvenut ghaliex din l-Onorabli Qorti m'ghandhiex:

(1) Tiddikjara u tiddeciedi illi l-Bank konvenut agixxa b'mod negligenti u abbusiv fil-konfront tas-socjeta' attrici

Kopja Informali ta' Sentenza

meta ddebita tal-imsemmija socjeta' attrici fl-ammont ta' erbatax-il elf, tlett mija u hdax-il Lira Maltin u sitt centezmi (Lm14,311.06) kif fuq premiss;

(2) Tordna lill-Bank konvenut jerga' jikkredita l-kont tas-socjeta' attrici fl-ammont ta' erbatax-il elf, tlett mija u hdax-il Lira Maltin u sitt centezmi (Lm14,311.06);

(3) Tiddikjara lill-Bank konvenut responsabbli ghad-danni sofferti mis-socjeta' attrici minhabba l-agir negligenti u abbusiv tal-istess Bank konvenut;

(4) Tillikwida d-danni sofferti mis-socjeta' attrici minhabba l-imsemmi agir negligenti u abbusiv tal-Bank konvenut;

(5) Tordna l-hlas tad-danni mill-Bank konvenut lis-Socjeta' attrici hekk kif likwidati;

Bl-ispejjez u imghaxijiet legali inkluzi tal-ittra ufficjali tat-12 ta' Marzu, 2003 u l-ittra bonarja tas-6 ta' Marzu, 2003.

Ir-rapprezentant legali tal-Bank konvenut huwa minn issa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat ir-risposta tal-HSBC Bank (Malta) p.l.c. fejn dan eccepixxa illi:

1. It-Talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt peress illi:

(a) ma kien hemm ebda negligenza jew abbuz da parte tal-bank konvenut meta ddebita l-kont tas-socjeta' attrici kif mitluba fl-ewwel talba fic-citazzjoni.

(b) Minghajr pregudizzju, irrizulta illi l-bank draft li s-socjeta' attrici ddepozitat fil-kont taghha kien wiehed falz.

(c) Minghajr pregudizzju, fuq id-"deposit slip" li ffirmat is-socjeta' attrici meta ddepozitat il-bank draft, hemm miktub u ghalhekk gie pattwit bejn il-partijiet illi l-Bank jirriserva d-dritt illi jiddebita l-kont tal-klijent f'kaz illi bank draft ma jigix onorat – kif gara fil kaz prezenti (Dok A).

(d) Minghajr pregudizzju, s-socjeta attrici nsistiet mal-bank ghall-konferma bil-miktub illi ma kienx hemm problemi tal-bank draft in kwistjoni, liema konferma qatt ma nghatat mill-bank illi anzi avza lis-socjeta' attrici illi ghalkemm "bank draft" ma jibqax jidher ma "uncleared effects" fuq il-computers tal-bank, dan ma kienx jiddegwa l-bank mid-dritt tieghu illi jiddebita l-kont tas-socjeta' attrici. F'kaz illi l-bank draft ma jigix onorat u dana jghaddi kemm jghaddi zmien minn meta jkun sar id-depozitu.

2. Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat ir-dokumenti esebiti.

Semghet ix-xhieda prodotti.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Rat in-noti ta' osservazzjonijiet imressqa.

Rat li l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza.

Fatti

Is-socjeta' attrici f'din il-kawza f'Novembru 2002 thallset ghal negozju li kienet qed taghmel ma socjeta' Nigerjana Onola permezz ta' bank draft mahrug minn Saudi British Bank fl-Arabja Sawdita fuq il-Union Planters Bank ta' New York.

Dan id-draft kien jammonta ghal US Dollars 37,500. Meta sar id-depozitu, il-Bank informa lis-Sur Raymond Galea, direttur tas-socjeta' attrici li kien hemm bzonn perjodu ta' stennija sabiex il-flus ikunu a disposizzjoni tal-klijent, u dan sakemm isiru l-verifiki mehtiega. Meta wara li ghaddew it-tmintax –il jum mehtiega, Galea ivverifika mal-Bank u gie infurmat illi l-ammont ma kienx ghadu registrat bhala "uncleared" u gie assikurat li ghalhekk kollox kien sew. Din l-assikurazzjoni nghatat diversi drabi u ghalhekk Galea ghadha biex jordna l-merkanzija. Rega gie accertat

li kollox kien cleared u ghadha mbaghad biex jaghti struzzjonijiet ghall-konsenja tal-merkanzija. Fil-5 ta' Marzu, 2003, il-Bank infurmah li d-draft ma kienx issarraff u ghalhekk il-Bank rega' iddebita l-kont. Id-draft kien irrizulta falz.

Il-Bank jsostni li ma kienx negligenti u ukoll illi d-deposit slip firmata mill-klijent tilqa' ghal sitwazzjoni bhal din u tezonera lill-Bank.

Konsiderazzjonijiet

L-ewwel konsiderazzjoni li taghmel din il-Qorti hija rigward il-kredibilita' tax-xhieda ta' Raymond Galea u bintu. Galea fl-affidavit tieghu jghid hekk:

“Jiena mort ghand Philip Abela u tlabtu jiddepozitali d-draft fil-kont tal-kumpanija taghna u jivverifikali jekk kienx jissarraff. Jiena spjegajtlu bin-negozju li konna ser naghmlu ma l-Onola u tlabtu sabiex jivverifika li kollox kien sew peress li ma ridtx nibghat ix-xoghol qabel ma jassigurani li kollox kien sew. Huwa qalli li huma ghandhom sistema biex jivverifikaw, pero riedu 18 il-jum biex jasiguraw li hemm clearance. Huwa spjegali illi kien ser jiddepozitah u li jekk jghaddu 18 il-jum u huma ma jkunux kellmuni ikun ifisser li kollox kien sew u li d-draft ikun ghadha u li jiena stajt inserrah rasi u nipprocedi bin-negozju. Jiena ghidtlu li kont ser nistenna t-terminu jghaddi u nipprocedi wara dak it-terminu.” Kompla hekk:

“Bejn gimghatejn u tlett gimghat wara li kienu ghaddew it-tmintax il-gurnata mid-deposit jiena ergajt mort il-bank u kif kont hemm ergajt kellimt lill-Philip Abela. Staqsejtu dwar il-bank draft in kwistjoni, u qalli li la ma kellmunix mill-Bank il-bank draft kien issarraff regolarment. Apparti minn hekk qalli li kif kont hemm ha jidhol fil-kompjuter dak il-hin stess u jivverifika. Dahal fil-kompjuter quddiemi dak il-hin stess u l-bank draft ma kienx qed jidher. Huwa spjegali illi gialadarba c-cekk ma kienx ghadu jidher ifisser li jkun gie msarraff regolarment u li kwindi stajt immexxi bin-negozju. Jiena da parti tieghi

Kopja Informali ta' Sentenza

ghidtlu dawn il-precizi kelmiet “vuoldiri jiena nista mmexxi bin-negozju issa?” u hu assigurani li “iva”.

Xehed l-impjegat tal-Bank Philip Abela:

“Ma niftalarx ezatt id-diskussjoni li saret bejnietna pero' naf illi c-cekk kien jirraprezenta xoghol li jew kien esportat jew se jigi esportat barra minn Malta. Aktarx illi Raymond Galea fuq dan ic-cekk talabni niccekkja xi haga partikolari.” (fol. 48)

Xehed ukoll *“Ahna meta tiddepozita cekk ta' barra biex niftiehmu, cekk barrani, dak iz-zmien bhal ma kien dak u se nitkellmu fuqu, il-flus li gew iddepozitati fil-kont jintrabtu ghal 18 working days, jigifieri ma jistghux jintmessu qabel dawk l-18 working days.” (fol. 49)*

Philip Abela imbaghad xehed li ma jiftakarx dwar darb'ohra li kellmu Raymond Galea, pero ftakar li kien cempillu u li wara verifiki sab li l-flus kienu cleared.

“Ma kienux marbutin” (fol.52)

Olivia Cutajar, bint l-istess direttur Raymond Galea imbaghad xehedet hekk:

“Dwar dan il-kaz ghandi xi nghid illi fil-21 ta' Jannar, 2003, missieri kien talabni biex nikkonferma mal-HSBC Zebbug li l-bank draft li kien iddepozita f'Novembru 2002 in konnessjoni man-negozju ma Onola 2000 kienx cleared mill-bank qabel ma jikkonkludi finalment in-negozju.

Jiena mort personalment il-Bank fejn kellimt lill-certa Benita Bajada u staqsejtha dwar il-bank draft in kwistjoni u din da parti taghha qaltli li kien issarraff u li gie cleared. Jiena informajt lill-missieri dak li kienet qaltli Benita Bajada dakinhar stess.” (fol.39)

Benita Bajada li xehedet viva voce quddiem din il-Qorti ikkonfermat dan.

Dan kollu jfisser illi l-Qorti ma ghandha ebda raguni tiddubita l-kredibilita ta' Raymond Galea dwar dak li xehed dwar il-konversazzjonijiet li kellu mal-impjegati tal-Bank.

Il-Bank intimat qieghed jistrieħ fuq il-kliem imnizzel fuq id-deposit slip li jiffirma l-klijent u cioe':

“Customers are advised that the Bank reserves the right to claim refund and/or debit their account in respect of effects which are unpaid or lost in transit (without loss of exchange where applicable) plus all charges”.

It-tifsira ta' dan il-kliem hija ovvjament wiesgha. Madanakollu, l-applikabilita' taghha hija dubjuza fil-kuntest ta' dak li ntqal aktar il fuq fir-rigward tat-termini moghtija lill-klijent mill-Bank fil-kaz in kwistjoni, l-accertamenti mitluba u l-assikurazzjonijiet moghtija lill fid-diversi okkazzjonijiet.

Kif qalet il-Qorti fil-kawza 'ATG Company Ltd vs HSBC' (deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fid-29 ta' Settembru, 2009), li kienet tirrigwarda sitwazzjoni identika ma dik li ghandha quddiema din il-Qorti;

“Wiehed ghandu joqghod certament attent minn klawnsoli ta' din in-natura ghax altrimenti hemm ir-riskju li kullhadd ifarfar ir-responsabbilita' ta' dak li jaghmel. Huwa veru li din mhux wahda minn dak l-enormita' ta' kundizzjonijiet in small print fuq wara ta' xi formola izda kundizzjoni wahda qasira u cara, izda dejjem wiehed irid jara l-forza taghha.”

Il-Qorti qalet ukoll;

“Il-Bank konvenut qieghed jipprova jfarfar mir-responsabbilita' tieghu billi jipprova jikkontendi li l-Bank konvenut ma kienx negligent fil-prattici bankarji tieghu u li konsegwentement qieghed jipprova jxejjen ukoll in-ness u l-konnessjoni bejn l-istess negligenza lampanti da parti tieghu stess u d-danni ikkawzati”.

Il-Bank kemm permezz tax-xhieda tal-istess Philip Abela kif ukoll b'dik ta' Jonathan de Maria, qieghed jargumenta

dwar id-distinzjoni bejn cheque li jkun gie “blocked” u cheque li ser jithallas zgur.

Abela jghid hekk: *“Galea gieli kien icempilli jistaqsi jekk dan ic-cekk giex cleared. Jiena kont niccekkja fuq il-kompjuter, u meta ghaddew it-tmintax-il gurnata ghedtlu li l-ammont iddepozitat isa ma ghadux jidher bhala bblukkat. Qatt m’ghedtlu pero’ illi c-cekk kien “ghadda” jew li la ghaddew it-tmintax-il gurnata ic-cekk kein se jithallas zgur.”*

Jonathan de Maria isostni: “Ghalkemm il-valur tac-cekk jizdied mat-total li l-klijent ikollu fil-kont tieghu, dan il-valur jigi bblukkat ghal perijodu li generalment ivarja bejn it-tmintax u l-hamsa u tletin gurnata, fid-diskrezzjoni ta’ l-ufficjali kompetenti tal-fergha. Sakemm jghaddi dan il-perijodu il-klijent ma jkunx jista jigbed dawn il-flus u lanqas jircievi imghax fuqhom. Appena jghaddi dan il-perijodu pero, anke jekk il-Bank ma jkunx ghadu rcieva l-ammont ekwivalenti ghall-valur tac-cekk, hija prassi li l-Bank jaghti l-possibilita’ lill-klijent li jigbed u juza liberament ammont ekwivalenti ghall-valur tac-cekk depozitat. Dan pero’ ma jfissirx li l-Bank ikun qieghed b’xi mod jiggarantixxi li c-cekk gie “cleared”. Anzi, il-Bank ikun qieghed sempliciment jaghti lill-klijent facilita’ ekwivalenti ghall-valur tac-cekk depozitat. Dan isir ghall-pratticita’ u biex il-Bank jiffacilita’ l-kummerc tal-klijent.”

Ghalkemm dawn id-distinzjonijiet jaghmlu sens fil-prassi u Prattika tal-Bank, ma jistghux jintuzaw in relazzjoni mal-klijent sakemm l-istess distinzjonijiet ma jkunx gew spjegati car u dettaljatament lill-klijent, li f’dan il-kuntest, huwa “layman”.

Ghal bniedem normali, li tghid li l-flus m’ghadhomx imblukkati tfisser li l-verifiki saru u m’hemmx problemi. Jekk il-Bank irid ifisser mod iehor, ghandu jaghmilha cara mal-klijent. Altrimenti, is-sitwazzjoni tkun qed tqarrebb lejn loghob bil-kliem.

Kif qalet il-Qorti fil-kawza ‘A.T.G. Company Ltd vs HSBC Bank Malta p.l.c.’ (deciza mill-Prim’ Awla tal-Qorti Civili fid-29 ta’ Settembru, 2009):

“Din il-Qorti thoss li meta fondi jigu cleared il-klijent taht cirkostanzi normali ghandu jhoss li kollox huwa sewwa u li ghalhekk jista' jipprocedi biex fil-kaz in ezami jibghat il-merkanzija. Ma jistax wiehed jistenna li dak li anqas biss seta' jimmagina l-bank u cioe` li c-cheque baqa' jdur mal-Istati Uniti sakemm instab li fil-fatt ma kienx hemm il-validita` jkun maghruf ghal cittadini normali jew azjendi kummercjali.”

Il-Bank jidher li qed iqis illi l-fatt li s-Sur Galea talab ghall-accertamenti diversi drabi donnu jaghti x'jifhem li kellu minn xhiex jinkwieta u kien jaf li hemm il-problemi. F'ghajnejn din il-Qorti dan l-argument ma jregix. Huwa minnu li n-negozju kien man-Nigerja u l-fama ta' certi raggiri in relazzjoni ma dan il-pajjiz hija vasta, madanakollu, dan messu iktar fetah ghajnejn il-Bank fis-sitwazzjoni. Il-premura li seta' kellu l-klijent immissha kienet il-premura tal-Bank. Ghalhekk il-Qorti tqis l-ewwel talba ta' Maresco hija pruvata.

Ma ngabu lil Qorti ebda provi ta' danni u ghalhekk il-Qorti qed tichad it-talbiet tas-socjeta' rigwardanti d-danni.

Ghaldaqstant il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tilqa' l-ewwel talba tas-socjeta' attrici, tilqa' ukoll it-tieni talba u tordna lill-Bank konvenut jerga' jikkredita l-kont tas-socjeta' attrici fl-ammont ta' (€33,335.80) ekwivalenti ghal (Lm14,311.06); tichad it-tielet talba; tichad ir-raba' talba u tichad il hames talba; bl-ispejjez u imghaxijiet kif mitluba.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu kwantu ghal zewg terzi mill-Bank konvenut u terz mis-socjeta' attrici.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----